

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Політологія, Політологія. Національна безпека
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 6 від
18 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політологія
Викладач (-і)	Липчук Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380979944482
Е-mail викладача	oksana.lypchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж вивчення курсу, згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліни «Злочини проти основ національної безпеки України» викладається з метою більш ретельного й поглибленого ознайомлення студентів із злочинами проти основ національної безпеки. <u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Злочини проти основ національної безпеки України» є поняття та види злочинів проти основ національної безпеки, особливості їх кваліфікації, прослідковування історичного розвитку кримінального законодавства стосовно злочинів проти основ національної безпеки України, а також особливості кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Мета</u> навчальної дисципліни «Злочини проти основ національної безпеки України» полягає у визначенні стану, тенденції та структури злочинів проти основ національної безпеки України в останні роки. <u>Основними цілями</u> дисципліни є вивчення поняття та видів злочинів проти основ національної безпеки, особливості їх кваліфікації, а також особливості кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки. ЗК – 4 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК – 11 Здатність аналізувати основні проблеми забезпечення сфер національної безпеки, зрозуміло надавати оцінку тенденціям розвитку державної політики у сферах національної безпеки, аналізувати доктрини та стратегії національної безпеки іноземних держав та визначати потенційний негативний вплив їх реалізації на національну безпеку України. РН -17 Використовувати законодавство, вітчизняний та зарубіжний досвід у сферах забезпечення національної безпеки, здійснювати науковий аналіз її сучасного стану РН – 18 Виявляти загрози національній безпеці держави у відповідних сферах, тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток сценаріїв виникнення надзвичайних ситуацій (аварій, катастроф тощо), узагальнювати та аналізувати причини їх виникнення, розробляти та організовувати проведення заходів із протидії актуальним і потенційним загрозам.	
5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	
Лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20

самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
шостий	052 Політологія	3	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1 Поняття злочину та його основні характеристики		2		5
Тема 2 Поняття кваліфікації злочинів, її види, значення та методологічні основи. Поняття злочинів проти основ національної безпеки та їх кваліфікація		2		5
Тема 3 Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади		2		5
Тема 4 Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України		2		5
Тема 5 Державна зрада		2		5
Тема 1 Поняття та система злочинів проти національної безпеки: порівняльно-правовий аналіз			2	5
Тема 2 Міжнародна санкційна політика як інструмент протидії злочинам проти національної безпеки			2	5
Тема 3 Державна зрада: політичний мотив та правове тлумачення в умовах війни			2	5
Тема 4 Посягання на територіальну цілісність: сепаратизм, іредентизм та міжнародне право			2	5
Тема 5 Інформаційна війна та публічні заклики: міжнародні стандарти протидії			2	3
Тема 6 Колабораційна діяльність: досвід денацифікації та люстрації після воєн			2	2
Тема 7 Диверсія та шпигунство: діяльність іноземних спецслужб як загроза			2	3
Тема 8 Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил			2	2
Тема 9 Тероризм як міжнародний злочин проти національної безпеки			2	3
Тема 10 Відповідальність за вчинення злочинів проти основ національної безпеки: Міжнародна кримінальна юстиція: Роль Міжнародного кримінального суду (МКС) у розслідуванні воєнних злочинів, пов'язаних із підризом безпеки держави			2	2
ЗАГ:		10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100-бальна. Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок. Структура розподілу балів передбачає: 1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 30 балів; 2) КСР – 10 балів; 3) виконання індивідуального завдання – (створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру) – 10 балів. 4) написання залікової роботи (тестування) – 50 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	зараховано
	70 – 79	C	добре	зараховано
	60 – 69	D	задовільно	зараховано
	50 – 59	E	задовільно	зараховано
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1.Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2.Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання; 3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими; 4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки; 5.Вміння робити висновки з розглянутих питань; 6.Вміння аналізувати джерела.			

Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в 100 – бальній системі. «відмінно» студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. «добре» – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. «задовільно» – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. «незадовільно» – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установлений термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – письмова (тестування), усна відповідь; Підсумковий тест складається із завдань, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь. Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
7. Політика навчальної дисципліни	
Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.	

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях упродовж вивчення курсу, згідно розкладу.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Посилання на онлайн-курси:

<https://learn.nabu.gov.ua/>

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/constitutional-law-intro/>

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу. Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254K/96-Bp>. Заголовок з екрана.
2. Про відповідальність за діяльність, спрямовану на порушення територіальної цілісності України : Закон України № 1649-XII від 11.10.1991 р. / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1649-12>. Заголовок з екрана.
3. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України) : Закон України № 1183-VII від 08.04.2014 р. / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1183-18>. Заголовок з екрана.
4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму) : Закон України № 1533-VII від 19.06.2014 р. /
5. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1533-18>. Заголовок з екрана.
6. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки: постанова Верховної Ради України № 3/97-ВР від 16.01.1997 р. / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80>. Заголовок з екрана.
7. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/conv>. Заголовок з екрана.
8. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>. Заголовок з екрана.
9. Про основи національної безпеки України: Закон України № 964-IV від 19.06.2003 р. / Офіцій. сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. Заголовок з екрана.
10. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право. Т. 17 : Кримінальне право
11. / редкол.: В. Я. Тацій, В. І. Борисов та ін. 2021. 1064 с. 17
12. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-е вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 680 с.
13. Кримінальне право (Особлива частина) : підручник: у 2-х т. / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Т. 1. Луганськ : вид-во «Елтон-2», 2022. 780 с.
14. Бантишев О.Ф., Шамара О.В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-тє вид., перероб. і допов. Луганськ. 2024. 198 с.
15. Ліпкан В.А., Діордіца І.В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона : навч. посібник. Київ: КНТ, 2021. 292 с.
16. Луценко Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України: монографія. Харків: Право, 2025. 200 с.
17. Рубашенко М. А. Кримінальна відповідальність за посягання на територіальну цілісність і недоторканність України : монографія. Харків : Право, 2016. 286 с.
18. Скулиш Є.Д., Звонарьов О.Ю. Злочини проти основ національної безпеки України: навч. посібник. Київ: Наук.- вид. відділ НА СБ України, 2021. 220 с.
19. Шлапаченко В.М. Кримінальна відповідальність за шпигунство : монографія. Київ : Нац. акад. СБУ, 2025. 347 с.
10. Чуваков О.А. Злочини проти основ національної безпеки: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія. Одеса: Фенікс, 2017. 362 с.
20. Olha Y. Kravchuk, Volodymyr I. Zabolotnyuk, Yuliia V. Kobets, Oksana I. Lypchuk, Ivanna I. Lomaka The Influence of the Coalition Approach in US Policy on the Integration Processes in Europe in the Post-Bipolar Era. Vol. 39 Núm. 71 (2021) <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/37398>
21. Head Michael. Crimes against the State: From Treason to Terrorism. 2016. 310 p.
22. National security and European case-law. Case-law research reports. Electronic copy available: at:

https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_national_security_ENG.pdf.

23. Rubashchenko M. Wandering in search of qualification of the actions in Crimea and in the east of Ukraine (2014 – 2018) // New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. 5th ed. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019. P. 132-156.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/4acc2b766e602d3809e3>

Викладач Оксана ЛИПЧУК

